

DELAVSKA POLITIKA

Št. 121.

V Ljubljani, sobota 26. junija 1926.

Leto I.

Naše gospodarstvo in ljubljanski Velesojm.

Mednarodnemu vzorčnemu Velesojmu v Ljubljani so se letos šestič odprla vrata. Za prvi vzorčni velesojm se je tudi industrijsko delavstvo v Sloveniji živahno zanimalo. In upravičeno se je zanimalo za Velesojm, ker si je obetalo od njega predvsem tole:

Imamo novo državo, ki je povečini agrarna; mi v Sloveniji smo pa bolj industrijski, obrtniki, kvalificirani delavci, ki znamo nekaj ustvariti in če to pokažemo na sejmu našim bratom na jugu, bomo izdelke lažje poprodali in prišli do zaslužka in kruha.

Obrtniki iz Slovenije so se res potrudili in razstavili vzorne izdelke, tekmovali so, kolikor so pač mogli in uspeh ni izostal: nekateri so dobili toliko naročil, da jih niso mogli niti izvršiti. O brezposelnosti tedaj sploh ni bilo govora.

Podjetniki in obrtniki so takoj uvideli, da treba nabaviti za produkcijo bolj moderno orodje in stroje. Drugi vzorčni Velesojm je bil v tem pogledu boljši in izvršitev naročil je že lažje šla izpod rok, kajti marsikdo si je svojo delavnico povečal, si nabavil boljše orodje in stroje. Na tretjem vzorčnem sejmu je pa že pritiskala konkurenca, na četrtem in petem pa so se razstavljalci že čeli praskati za ušesi in čul si tožbe, če, da bi vsaj toliko prodal, da pokrijem razstavne stroške!

Na vseh vzorčnih velesojmih zadnjih treh let je bolj in bolj pritiskala inozem. konkurenca, obenem se pa slabila kupna moč prebivalstva. Ni čuda, gospodje podjetniki si tega ne dajo dopovedati, da je delavec največji konsument v državi, njegova kupna moč je pa bila zadnja leta vsled brezposelnosti in izredno slabih plač reducirana na skrajni minimum.

In kaj je temu vzrok? Obrt in industrija sta se pri nas hitro razvijala, toda le trenutno in glavno v korist nekaterim denarnim zavodom, oziroma nekaterim posameznim interesentom teh denarnih zavodov. Razvoj industrije in obrti je bil pri nas nevarno inficiran po omenjenih denarnih zavodih oziroma tistih posameznikih, ki v teh zavodih odločujejo. Industrija in obrt sta morala, ker nista imela svojega kapitala, na svoje izdelke vkalkulirati celo več kot 50% za denarne obresti in za davkarstvo. In tako je še danes; čeprav je obratni kapital že nekoliko cenejši, je njegovo obrestovanje še vedno previsoko in pritisk davčnega vijaka še huji. To je v glavnem ugonobilo industrijo in obrt; posledica te grozne obremenitve produkcije, ki ni mogla vzdržati pritiska, so pa tisoči in tisoči brezposelnih in lačnih delavcev.

Kdo naj tukaj pomaga? V prvi vrsti država! Ta pa ni dosedaj prav ničesar ukrenila. Nasprotno, pomagala je s svojo brezbriznostjo in s svojo davčno politiko zavirati naš gospodarski razvoj. Še več: Industrijske izdelke, ki jih je država rabila, so videli razstavljene in vsakem vzorčnem velesojmu razni ministri, ko so prišli k otvoritvam v Slovenijo. Proizvodi so bili domači izdelki. Vendar je pa vlada raje naročala razne potrebščine v inozemstvu.

Regulacija carin se ni urejala z vidika splošno gospodarskih interesov, marveč le z ozkega stališča močnih gospodarskih panog, ki so čuvale svoje lastne interese, ne da bi imele pred očmi napredek celokupne industrije v deželi in po celi državi. V državi imamo rudniške zaloge kovin in drugih porabljenih snovi, imamo bogate zaloge lesa, ki ga naravnost za-

pravljamo, namesto da bi ga obdelali vsaj v polfabrikate in te izvažali, imamo v državi razvito kovinsko industrijo, ki pa umira, ker je naša vladna gospodarska politika slepa in gluha za potrebe naših industrijskih podjetij. Koliko delavcev bi samo država lahko zaposlila s svojimi naročili, ki jih sklepa v inozemstvu!

Socijalisti smo sicer proti cariniskim kitajskim zidovom, toda, dokler se industrijskemu delavstvu zabranjuje, da si svobodno išče kruha v inozemstvu in je zato navezano na večno stradanje doma, moramo energično zahtevati, da se preskrbi temu delavstvu delo in zaslužek doma.

Industrijska in trgovska zbornica v Ljubljani je organizirala že nešteto romanj v Belgrad. Vršile so se ankete. Glasila industrijske in trgovske zbornice so pisala o krizi v trgovini in obrti, objavljali so se članki v dnevnem časopisu, dolgi kakor egiptovski mumije povoj, vse skupaj pa ni prav nič zaleglo.

Pričakujemo, da bodo ministri in vladni zastopniki, ko pridejo v Ljubljano k otvoritvi vzorčnega velesoja, upoštevali težnje in potrebe delavstva ter delali na razvoju našega gospodarstva bolj modro in pravično kakor doslej.

Čas je, da se naši vladni modri zavedajo, da more biti državna trgovska bilanca zdrava le za ceno, da so zdrave tudi trgovske bilance vseh posameznih podjetij v državi in da je zdravo in prosperujoče gospodarstvo pogoj prosperitve naroda. Delavstvo zahteva dela in zaslužka, dajte mu ga, če nečete, da ž njim vred propade splošni napredek.

I. Mihevc.

Proletarski mladini Jugoslavije!

Mladi delavci in delavke, na plan!

V najtežjem času za delavski razred, v času strahovite gospodarske krize in brezposelnosti, v času splošnega naskoka delodajalcev na delavske pridobitve, v času najpopolnejše socialne in politične reakcije, v času najostrejših medsebojnih borbe v delavskem pokretu — skratka, v času največje opasnosti za telesno in duševno samostojnost delavstva in njegovega podmladka, ki te razmere najhujše občuti, se je sestala v Sarajevu I. konferenca socijalistične omladine Jugoslavije.

Na tej konferenci se je razpravljalo o gospodarskem, socialnem, kulturnem in zdravstvenem položaju delavske mladine ter sklepalo, kako uspešno pomagati naši omladini do boljše prihodnosti. Fizična in duševna beda delavstva je danes tako velika, da more le nujna pomoč in solidarno delo preprečiti popolno degeneracijo novega proletarskega pokolenja. Današnja mladina ali je popolnoma indiferentna in apatična, ali pa tvori avantgardo buržujskih nacionalnih ali verskih pokretov ter z vsem svojim dejanjem in nehanjem le pomaga še bolj upropaščati delavski razred. Le neka mala manjšina je še ostala zvesta delavskemu razrednemu gibanju, pa še od te manjšine se precejšnji del ukvarja le z utopističnim, skrajno ekstremističnim, češče delavstvu samemu škodljivim javnim delovanjem, ki medsebojno borbo v delavskih vrstah le povečava in postrava. Že z ozirom na gori navedeno, je bilo nujno potrebno, da se aktivni del trezne socijalistične mladine zbere na skupni konferenci, da pokaže ostalim svojim mladim tovarišem pot rešitve in zmage.

Konferenca je pravilno ugotovila, da je mogoče izboljšati položaj delavske mladine in učinkovito vplivati na njen duševni razvoj, le potom

jakega in konsolidiranega socijalističnega delavskega pokreta.

Sarajevska konferenca je v svojih resolucijah in sklepih jasno poudarjala, da hoče socijalistična omladina razvijati svoje nadaljno delo predvsem na osnovi takega pokreta in da je mogoče priti do enotnega in jakega socijalističnega razrednega pokreta le z vstvarjanjem socijalističnih edinic.

Kolikor več bo takih zavednih socijalistov in edinic, toliko večje, močnejše in sposobnejše bo socijalistično omladinsko gibanje.

Mogoče je pa vstvariti nove socijalistične sile in ustanoviti nove, močnejše socijalistične organizacije le skupno s socijalistično omladino in njenimi organizacijami, kakor nam to pokazuje razvoj delavskega gibanja v drugih državah.

S tega razloga je sarajevska konferenca odobrila dosedanje delo Saveza socijalistične omladine Jugoslavije ter utemeljila njegove nadaljne naloge v posebnem **akejskem programu**, v katerem so označene vse kulturne in socialne zahteve proletarske omladine.

S tem se je postavilo delo Saveza na široko in praktično bazo; Savez sam je postal obenem važen činitelj pri skupnem delu za povzdigo, napredek in konsolidacijo celokupnega socijalističnega gibanja v državi.

Sodruzi in sodružice!

Naš omladinski pokret bo mogel izvršiti svojo veliko nalogo, le ako se bo delalo za tem, da se v našem Savezu združi vsa proletarska mladina obeh spolov. V to svrhu je treba, da **podpirajo ta pokret z delom in z nasveti vse naše organizacije in institucije in vsi naši odrasli sodruzi.**

Na delo!

V vsakem mestu, v katerem so le dani pogoji, naj se nemudoma prestopi k osnovanju

Socijalističnih omladinskih organizacij in njihovih prosvetnih, sportnih, umetniških, planskih, ekonomskih in drugih sekcij ter dela v njih intenzivno na razširjanju socijalističnega kulturnega dela.

Ustvarjajmo mlade, teoretično in praktično usposobljene socijaliste! Na ta način bomo obenem najuspešnejše delali na ozdravljenju in obnovljenju vsega našega delavskega gibanja.

V mladini je bodočnost!

Delajmo za lepšo bodočnost!

Živelo socijalistično omladinsko gibanje!

Živeli mladi pionirji Socijalizma!

Izvrševalni odbor Saveza Socijalistične omladine Jugoslavije.

Sarajevo, 24. junija.

Novi zakon o sindikatih v Italiji.

II.

To so osnovne točke novega sindikalnega zakona v Italiji. Ta zakon je bil sprejet v parlamentu dne 12. decembra 1925 in pomenja dosedaj najdrznejši poskus, da se reši na najbolj radikalni način spor med dvema razredoma, od katerih zavisi ves družabni in gospodarski red.

Za ustvaritev tega zakona, kateri se mora smatrati za najrevolucionarnejšega od vseh zakonov, kar jih je dosedaj izdala fašistovska vlada, je razlog ne le v splošnem gospodarskem oziru, ampak predvsem tudi v strankarskem interesu, ker je hotela zasi-

gurati sebi, odnosno svojim sindikatom absolutno oblast nad celokupnim delavskim razredom.

Novi zakon, kateri postavlja široko bazo za rešitev enega najtežjih in največjih družabnih problemov, obsega samo 23 članov.

Pravno priznanje sindikatov se vrši potom kraljevih dekretov na predlog ministra za narodno delo po prejšnjem zaslišanju ministra za notranje zadeve. Na ta način se overavljajo tudi sindikalni statuti, ki morajo predvidevati za pogoj sprejema članov njih neopravičenost v narodnem in političnem oziru (čl. 4.) Sindikalna organizacija delodajalcev, delavcev in obrtnikov, kateri zahtevajo pravno priznanje, morajo obsegati deseti del delavskih razredov, zaposlenih v dotični kategoriji in na dotični teritorialni oblasti. Sindikati morajo imeti kot smoter medsebojno pomoč, izobrazbo ter **moralno in nacionalno vzgojo** svojih članov, a voditelji sindikatov morajo podati dovoljni dokaz in garancijo za svojo sposobnost, za svojo moralno in nacionalno zvestost (čl. 1). Nikakor pa se ne morejo priznati sindikalne organizacije, katere imajo brez odobrenja vlade kakršnokoli zvezo ali odvisnost od organizacij z mednarodnim značajem (čl. 6). Predsenik ali tajnik sindikata imata pravico, da izključita iz sindikata člane, ki so postali nevredni nadaljnega članstva vsled svojega moralnega ali političnega obnašanja (čl. 7).

Kakor se vidi, predpisuje več odredb, da ne more niti vstopiti niti biti član sindikata, kdor mima nacionalne zavesti, kar popolnoma odgovarja ultranacionalni ideologiji, katere odseva iz vseh fašistovskih zakonov.

Sindikalne organizacije državnih, oblastnih ali občinskih uslužbenecv se ne priznajo, smejo obstojati le kot organizacije za medsebojno pomoč in izobrazbo.

Najstrožje je pa zabranjena vsaka organizacija častnikov, podčastnikov in osovba kolonij. ministrstva (čl. 11). Ob priliki zaključne debate je javil Mussolini, da se bodo pridružili tej listi še univerzitetni in srednješolski profesorji, katerim bo na ta način prepovedana vsaka stanovska organizacija.

Novi zakon popolnoma izključuje svobodno združevanje, ker uvaja sindikalni monopol pod strogim državnim nadzorstvom. Za gotovo kategorijo delodajalcev, delavcev in obrtnikov mora biti v določeni oblasti priznan **samo eden sindikat** (čl. 6), kateri zastopa polnopravno vse delodajalce, delavce in obrtnike, kateri delajo v dotični oblasti, pa naj si bodo vpisani ali ne. Ob enem ima sindikat pravico, da zahteva od njih redno plačevanje članarine (čl. 5), dočim pa imajo pravico v organizaciji le pravilno vpisani člani (čl. 5). Enakost delodajalcev in delavcev obstoji torej le v dolžnosti plačevanja članarine, dočim jih more biti 9 desetih izključenih zaradi nedostatka nacionalne zavesti, kar je zelo raztegljiv pojem.

Zakon ne predpisuje le kontrole, ampak absolutno oblast nad pravno priznanimi sindikalnimi organizacijami. Vsaka organizacija mora imeti predsednika ali tajnika, kateri vodi njene posle in je odgovoren za vodstvo. Izvolitev predsednika ali tajnika organizacij se potrjuje s kraljevim dekretom, izvolitev predsednika ali tajnika okrožnih, okrajnih in občinskih organizacij potrjuje pa prefekt. Ta potrditev pa more biti vsak čas preklicana (čl. 7). Razven predsednika ali tajnika se voli še upravni odbor, ka-

teri pa zopet more biti vsak trenotek razpuščen od prefekta odnosno od ministra in vsa oblast poverjena tajniku, v posebnih slučajih pa posebnemu komisariju (čl. 8). Istotako se more iz važnih razlogov na predlog ministrstva za narodno gospodarstvo kaki sindik, organizaciji izpodbijati pravno priznanje (čl. 9). Vkljub temu je vlada izjavila, da nikakor ne ukinja s to kontrolo avtonomije sindikatov, ravnotako nima namena ovirati svobodnega razvoja njihove notranje in zunanje aktivnosti.

(Dalje prih.)

Grdi napad mariborskih zvezarjev na železničarsko godbo.

Maribor, 24. junija.

V nedeljo se je vršila v Ptuj proslava 20 letnega delovanja tamošnje podružnice Železničarske strok. organizacije. Te proslave se je udeležilo več delavskih pevskih zborov iz Ljubljane, Celja, Maribora in Ptuja. Iz Maribora je prišla novo ustanovljena godba železniških delavcev ter uslužbencev. Mariborski sodrugi so se peljali skupno v Ptuj z godbo in pevskimi zbori, le kolesarji so se odpravili na kolesih. Slavnost se je izvršila v najlepšem miru in redu in sodrugi so se vračali z različnimi vlaki in tudi godba se je razdelila tako, da je večji del odšel ob 9. uri in manjši del, ki je ostal do zadnjega, da igra plesalec, se je vrnil z zadnjim vlakom. To so pa izrabili mariborski zvezarji, ki ne vedo, kje naj bi se udeleževali, pa so organizirali zavraten napad na posamezne godbenike, jih insultirali ter jim deloma razbili godala. V ta namen so se peljali nalašč na Pragersko, da ponoči iz zasede napadejo poedince, ki niso bili na to najmanj pripravljeni. To je namreč metoda teh ljudi, da se v poznih nočnih urah plazijo po temnih krajih ter zalezujejo poštene delavce in brez povoda napadajo. Prikradli so se na vlak in med vožnjo posamezne terorizirali ter insultirali. Druga skupina je zopet v Mariboru v Vetrinjski ulici napadla par godbenikov, jih potolkla in jim iztrgala instrumente ter jih na mestu razbila. Tako je bil godbenik s. Dolinšek pobit na tla in njegovo godalo je bilo razbito. Pijana druhal mu je raztrgala znake ter ga tolkla, da je omedlel. Enako se je godilo sodrugu Cokanu. In zakaj vse to? Zato, ker so si železničarji, ki so od nekdaj imeli v Mariboru lastno godbo, katero so jim po prevratu nasilno odnesli znani narodno socialistični zvezarji — ustanovili drugo godbo, ne da bi vprašali Zvezarje za dovoljenje. Ta godba jim je trn v peti in so naši cicibambuli že vse mogoče in nemogoče podvzeli, da bi preprečili njen nastop. Cele kilograme ovadb in denunciacij, ki imajo vse samo — značaj obrekovanj, so poslali na policijo, želez. ravnateljstvo,

KOLESA

najboljša in najcenejša

samo pri

J. GOREC

Palača Ljublj. kreditne banke.

210

na vlado in kdo ve kam vse. Rotili so oblasti, da naj prepovedo godbi nastopati. Na železnico so sikali, da godba zlorabi službeno obleko, da si dobro vedeli, da ima godba lastno obleko. Glavni argument je našim »Hackenkreutzlerjem« ta, da je godba nemška, ali vsaj nemčurska, in da jo podpirajo mariborski nemški kapitalisti ala Nasko, Orozel in drugi! To je vse podla laž. Ti lažnjivci se tudi ne trudijo, da bi to infamijo dokazali. Saj ko se med seboj priznajo, da je vse to potrebna laž. Naš razredno zaveden proletarijat je preponosen, da bi jemal miloščine od kapitalistov pa najsi bodo nemški ali slovenski. Mariborski železničarji so sami zbrali v kratkem času 444 ustanovnih članov, ki so vplačali po 200 Din ustanovnine — eden je položil takoj pri prvem sestanku 500 Din! In če bo potrebno, bodo ti sodrugi pripravljeni še dalje podpirati svojo godbo in ne bodo nikoli apelirali na kapitaliste ne te ne one narodnosti, kakor to delajo žolti. Torej najprej z dokazi na dan. Naše delavstvo bo znalo nastopiti proti kapitalističnim pijavkam vsake narodnosti, pa tudi proti njihovim zaščitnikom in služabnikom. Zato, roke proč od naših ustanov in od naših delavcev!

Pred državnim preokretom?

Najnoveše vesti iz Belgrada niso nič kaj pomirljive. Sicer se v listih čitajo le navadna poročila o delu, oziroma nedelu narodne skupščine, o spletkah in razcepah v radikalni stranki, o novem Radićevem pohodu na Belgrad, itd. — za kulisami se pa govori in pripravlja še marsikaj drugega. Pašić bi rad spet do oblasti, in bi se za to ceno rad pomiril tudi z Radićem in Pribečevićem, zato je pa treba, da se tudi Radić pomiri s Pribečevićem. Radić, ki ve, kaj lahko še vse dočeka, ako ga izrinejo iz vlade, bi bil sicer pripravljen požreti tudi kaputa-

U ne vragu?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 33.-v. 12

„ključ“

traja kakor štiri pari drugih? Kupite eden par, pa boste vedeli. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

taškega in batinaškega Pribečevića. Pribečeviću pa prijateljstvo z Radićem menda ni preveč všeč, čeprav bi lahko za to ceno zlezel spet v vlado. Toda tudi Pribečević se mora ozirati na svojo okolico, in ta njegova okolica, zlasti ona ljubljanska in karlovaška bi se pomirila tudi s samim vragom, da bi le smuknila v vlado, zlasti sedaj, ko utegnejo biti spet volitve. Pa kaj, ko Pašića ne marajo zlasti taki krogi, ki se navadno s politikom ne pečajo, ki pa o njenem poteku največ odločujejo. Mi za take kroge, ki stoje izven parlamenta sicer nismo preveč navdušeni, vendar stoji, da ti krogi ne marajo

več sedanje razmere, in da niso izključene prav resne, senzacionalne spremembe v naši notranji politiki. Že pri padcu Pašića so odločevale te sile, na katere se je Pašić prej zanašal, pa mu niso marali slediti na njegovi grešni poti. Dvomimo, da bi se Pašić sedaj posrečilo preko njih do vlade. To sluti tudi Pribečević in je zato oprezen. Če bog da, bo še »luštno«. Za delavstvo se pa vse take in enake stvari le usodne, kajti delavstvo ne bo pri vsem tem prav nič profitiralo kakor ni prav nič profitiralo od vseh dosedanjih zmed. Pri vseh teh visokopolitičnih zabavah nosi le ono vse stroške.

Dnevne novice.

mi državami. Upajmo, da na te dogovore ne bo treba čakati zopet šest let, ker so že zdavnaj krvavo nujne, seve — samo za delavstvo.

Železničarska konferenca. V nedeljo, 27. t. m. se bo vršila v Zagrebu konferenca delegatov železniškega obojja vseh kategorij iz cele oblasti železniške direkcije v Zagrebu. Konferenco je sklicalo tajništvo Zedinjenega Saveza železničarjev Jugoslavije v Zagrebu, katerega delokrog se razteza na ves teritorij zagrebske direkcije. Konferenca se bo bavila z organizacijskim in agitacijskim vprašanjem ter z vprašanjem moralnega in gnetnega položaja vsega železniškega obojja, zlasti onega, ki je zastopano v tem Savezu, t. j. vsega nižjega in delayskega obojja. To vprašanje je postalo za večji del tega obojja posebno važno vsled zaupne naredbe ministrstva, obračaja ob priliki sprejetja novega finančnega zakona, v kateri forsira vsestransko štednjo. S to naredbo so ogrožene mnoge železničarske eksistence, zlasti onih iz nižjih kategorij. Proti tej naredbi se mora obojje, opravičeno braniti. To konferenco bodo posetili delegati iz skoro vseh postaj zagrebske direkcije, a svoj prihod so prijavili tudi mnogi delegati iz teritorija ostalih direkcij, in sicer iz Niša, Belgrada, Indije, Subotice in Sarajeva ter iz vseh večjih mest v Sloveniji. Pri konferenci bo sodelovala tudi zagrebska Delavska zbornica ter Zedinjeni delavski Savez.

Izseljevanje rudarjev v Francijo. v sredo, 23. t. m. je odšel v Francijo drugi transport rudarjev. Prvi, ki se je odpravil sredi maja, je obsegal 46 delavcev z družinami za železornudnik Societe Metallurgique de Knutange v Alzaciji, sedanji pa 120 rudarjev-samec, od katerih odpade 15 na železornudnik Societe des Acieries de Longwy, Tuequegnieux v Alzaciji, ostali pa na premogokop Societe des mines Gourières, Billy Montigny, Pas de Calais, v severni Franciji. Glede rod-

ZIKA

je najboljša žitna kava!

Jack London:

Železna peta.

(Socialni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Matematično sem vam dokazal, da je neizbežen polom kapitalističnega sistema. Ko bo vsaka država pred drugo stala s svojimi neprodanimi preostanki, bo kapitalistični sistem pokopal strašno poslopje, katerega je sam sezidal in ki se mu pravi dobiček. Tedaj pa se ne bodo porušili stroji, nego tedaj se bo bojeval boj za posest teh strojev. Ako zmaga Delo, vam bo znosno. Združene države in ves svet stopi v novo, mogočno perijodo. Mestobiti zmečkan od strojev, bo potom njih postal življenje prijetno in lepo. Vi, propadajoči srednji sloj z delavci — tedaj bodo samo delavci — vi in vsi delavci si boste produkte sijajnih strojev delili na pravičen način. In mi vsi bomo strojili še nove in sijajnejše stroje. In ne bo nobenega neporabljenega preostanka, ker ne bo šlo več za dobiček.

„Ali vzemimo slučaj, da v tem boju za gospodstvo nad stroji in svetom zmagajo trusti, vpraša Kowalt.

„Tedaj,“ odgovori Ernst, „boste vi in delavci in mi vsi zmleti od železne pete od najneusmiljenjega in najstrašnejšega despotizma, ki ga je kedaj videla zgodovina človeštva. Železna peta bo najpravičnejše ime za ta despotizem.“

Nastal je dolg molk. Vsak je premišljeval globoko in napeto, kar je slišal.

„Ali vaš socializem je sanjarija,“ je rekel gospod Calvin. In je ponovil:

„Sanjarija.“

„Potem vam hočem nekaj pokazati, kar ni sanjarija,“ je odgovoril Ernst. „In to nekaj bom imenoval oligarhija.“ Vi imenujete to plutokracija. Oba misliva isto, to je, velekapital ali truste. Poglejmo, kdo ima danes oblast. Razdelimo v to svrhu družbo v njene razrede.

Trije veliki razredi so. Najprej pride plutokracija, ki se sestoji iz bogatih bankirjev, železniških in trustovih magnatov in zveznih direktorjev. Nato sledi srednji razred, vaš razred, ki sestoji iz kmetov, trgovcev, malotovarnarjev in iz ljudi, ki izvršujejo kak poklic. Poslednji je tretji, moj razred, proletarijat, h kateremu spadajo mezdni delavci.

Priznati morate, da tvori danes posest bistvo oblasti v Združenih državah. Kako je razdeljena posest med temi tremi razredi? Poglejte številke. Plutokracija ima sedemdeset milijard vrednosti. Od vseh oseb, ki izvršujejo obrt v Združenih državah, spada plutokraciji samo desetina odstotka; vendar pa plutokracija poseduje sedemdeset odstotkov vsega bogastva. Srednji sloj ima

* Vlada nekolicih oseb v državi, navadno velekapitalistov ali aristokratov, ali vpliv na vlado nekolicih velekapitalistov.

štiriindvajset milijard. Devetindvajset odstotkov zaposlenih oseb pripada srednjemu stanu in njih delež vsega bogastva znaša petindvajset odstotkov. Pride še proletarijat. On ima štiri milijarde in šteje sedemdeset odstotkov delovnega prebivalstva. Poseduje štiri odstotke vse vrednosti. Kje je oblast, gospoda?

„Po vaših podatkih smo mi, srednji sloj, močnejši kot delavstvo,“ je pripomnil gospod Ausmunsen.

„S tem, da si predstavljate, da smo slabejši, niste proti moči plutokracije prav nič močnejši,“ je odvrnil Ernst. „Ali nismo še gotovi. Eksistira večja moč kot je bogastvo, zato večja, ker se ne more odvzeti. Naša moč, moč proletarijata leži v naših mišicah, v naših rokah, da oddajamo volilne kroglice, in v naših prstih, da sprožimo puške. Te moči nam ne more nikdo odvzeti. To je pramoč, moč, ki je sorodna z življenjem, moč, ki je močnejša kot bogastvo in katere nam bogastvo ne more odvzeti.

Vašo moč se vam pa lahko iztrga. Ravno sedaj dela plutokracija na to, ter vam jo jemlje in jo bo končno popolnoma odvzela. In potem ste prenehali biti srednji sloj. Doli k nam boste stopili in postali boste proletarijat. In najlepše pri tem je to, da boste tako povečali našo moč. Pozdravili vas bomo kot brate in se z ramo ob rami borili za človeštvo.

(Dalje prih.)

Reklame

ne potrebuje

O. Bernatovič

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča. 83

bin, je ministrstvo socialne politike na intervencije Delavske zbornice dovolilo izselitev 44tim. Te rodbine so pripravljene sprejeti francoske družbe takoj, ko bodo urejena primerna stanovanja. Priporoča pa se, naj si za enkrat družine izselencev še ne delajo stroškov z nabavo potnih listov, ker ni določeno, kdaj bodo mogli odpotovati še nadaljne družine. Za samce in tudi poročene, ki bi mogoče hoteli oditi sami brez obitelji, se vrši zdravniški pregled in podpis pogodb v soboto 26. t. m. ob 9. dopoldne v Delavskem domu v Trbovljah. Vsi, ki že imajo potne liste — po novem je potrebnih 6 fotografij, ker jih potrebujejo nekaj za oblasti v Franciji — naj jih prinese s seboj, ostali pa si jih naj čimprej preskrbe, da bo mogoče kar najhitreje odpraviti prihodnji transport. Kakor javljajo s Trbovelj je menda pripravljeno sprejeti večje število delavcev tudi podjetje Dukič v Trbovljah.

Reakcija v Angliji ali zakon proti delavskim stavkam. V Angliji je bila že doslej zakonita možnost, da so podjetniki tožili strokovne organizacije za škodo, ki jim je nastala zaradi delavskih stavk. Sedaj pa hočejo, kakor je povedal minister lord Birkenhead to pravico podjetnikov zakonito določiti. Zakon bo sicer trdil, da so organizacije odgovorne samo, če se stavka napravi neopravičeno. In to je tisto, za kar bodo podjetniki stavko vedno smatrali, če bi delavcem tudi kožo potegnili s telesa. Novi zakon bo tudi znatno omejil pravico postavljanja stavkovnih straž ter zahteval tajno glasovanje za stavko ali proti njej pod nadzorstvom vladnih organov. Take zakonite dela torej tista svobodna in blagostanja polna Anglija, ker je kapitalistična. Brez hrupa, brez odpora delavstva, ki je politično nedoraslo, bo angleška buržoazija zadala s tem zakonom hud udarec močnim strokovnim organizacijam. Da, da, zmaga delavstva je le v slogi delavstva!

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/5 pošlje vsakemu naročniku »Delavske Politike« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

Delavci v državnih podjetjih in dnevičarji, ki so bili s finančnim zakonom »oproščeni« prispevanja k socialnemu zavarovanju, se nahajajo sedaj v neprijetnem položaju, da nimajo nikjer pomoči v slučaju obolenja. Velikih bremen socialno zavarovanje brez prispevkov podjetij in zavarovancev ne more nositi, ker je že itak pasivno, državni zavodi pa zopet trdijo, da v ta namen nimajo proračunskega kritja. Normalno mislečemu človeku je jasno, da zakon o zavarovanju delavcev zahteva zavarovanje vseh teh delavcev in da bi bila v nasprotnem slučaju morala država dati delavcem zadostno kompenzacijo, ki jo pa sedaj odklanja. S tem ukrepom vlade oziroma narodne skupščine se je le porušil del socialnega zavarovanja, ki se od početka poslabšuje. Najprej se je organiziralo zavarovanje trgovskih nameščenecv, izločilo se je rudarsko in železničarsko zavarovanje in tako gre razkrajanje in kompliciranje dalje.

Največja krivica se pa godi sedaj državnim nameščencem s tem, da se jih nekoliko izloči. Delavstvo stoji v vseh teh vprašanjih na izvedbi čim enotnejšega socialnega zavarovanja in pritegnitvi vseh delovnih slojev, ki zavarovanje potrebujejo.

Občinska skrb za javno zdravje. Zadruga »Stan in Dom« je sezidala na Tržaški cesti znano vrtno kolonijo. Hišo so vse dogotovljene, stranke so se že začetkom leta vselile, prebričilo se je vse težave, le eno ne. Namreč kolosalno težavo s kanalizacijo. Že leto dni obljublja slavna ljubljanska občina izvedbo kanalizacije, lansko leto, za zimo, to zimo, za pomlad, to pomlad, za to poletje in če bog da, to poletje za jesen leta 2026. Kdor hoče imeti zanesljivo in točno sliko o sposobnosti, ekspektivnosti, delavnosti in skrbi za javne potrebe slavnih naših mestnih uradov, naj se zanima za to kanalizacijsko poglavje. Imeli bodo enkrat za vselej zadosti. Tisti, ki pa ne morejo več molče preko vsega tega, so stanovalec »Stan in Doma«, zakaj po sredi ni več samo vprašanje potrpljenja in drugih takih krščanskih, slovenskih in ljubljanskih občinskih čednosti, po sredi je vprašanje njihovega ogroženega zdravja. In ne samo njihovega. Kajti prebivalci se vendar že poslužujejo stranišč, in ker so na sredi kolonije izkopali neki jarek, se po tem jarku počasi in težko pomika neka tekočina, ki ji ne damo pravega imena, ker je škandal za mestno občino in ogromna stalna nevarnost za zdravje. Če se pojavi epidemija, bo grozno. Tisoče strupenih mušic. Sploh nevarnost in sramota, ki jima ne vemo prave besede. Treba izkopati kakih dvesto metrov kanala, pa so sedaj končno začeli; tisti podjetniki, ki to izvršuje, pa dela s peščico delavcev tako, da ta ominozni kanal ne bo še dolgo izkopen, in je sploh vprašanje, ali bo kdaj izkopen. Tisti, ki so vsega tega krivi, spadajo na založno klop. Mestni fizikat, ki mora čuvati nad javnim zdravjem zlasti v teh časih epidemij, naj si ogleda to sramoto in naj izstavi poročilo na primerna mesta. Njegova dolžnost je. Gerentski svet naj zdržni, da ne bomo primorani pozvati celo Ljubljano na lice mesta. — Sostanovalec »Stan in Doma«.

Ljubljanski tiskarski strojniki prirede v dnevi 27. in 28. junija t. l. p. n. eno ekskurzijo v prvo tvornico tiskarskih barv »Chromose« v Samobor pri Zagrebu. Zajedno priredi pevski odsek »Grafika« v nedeljo, dne 27. junija t. l. ob 8. uri zvečer pevski koncert v Samoboru.

Zvišanje mezdnih razredov v splošnem zavarovanju! Kakor javljajo je Minister za socialno politiko z naredbo broj 380 od 9. aprila 1926, razglašeno v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti od 18. maja 1926, zvišal najvišjo zavarovano mezo od Din 40.— na Din 48.— na ta način, da bodo odslej izvršeni v XVII. mezdni razred le oni delojemalci, ki prejemale dnevno mezo nad Din 40.— in največ Din 48.—, v novi XVIII. mezdni razred pa oni, ki zaslužijo več kot 48.— Din dnevno in sicer znaša zavarovana meza za ta razred Din 48.— (za delojemalce, spadajoče v novi 18. mezdni razred znaša dnevni prispevek: za slučaj bolezni Din 2.88 (1.44) za delojemalca, za delavsko zbornico Din 0.24 (0.24 za delojemalca), za borzo dela Din 0.14 (0.7 za delojemalca). Denarne datjve po 18. mezdnem razredu pa znašajo: dnevna hranarina Din 32.—, dnevna porodnina Din 36.—, dečja oprema Din 672.—, pogrebina Din 1440.—.

Davki Smodeju prisedajo, drugi pisano jih gledajo, žalosten bi bil naš maj — pa nas teši »BUDHA« čaj!

Boj laški salati! Ker se je pojavljala svoj čas na trgu velika množina salate, uvožene iz Italije, je sklenilo prirediti pevsko društvo »Krakovo-Trnovo« sporazumno s Trnovčani in Krakovčani veliko ljudsko veselico v Hribarjevem gaju za trnovskega žegnanja dne 27. junija, da tam z ostalim občinstvom najenergičnejše protestira proti vsiljevanju laške salate. Zategadelj cenjeno občinstvo nujno pozivamo, naj se pridruži polnoštevilno temu protestu, da se vendar enkrat tudi v tem oziru osamosvojimo. Če protest ne bo nič zalegel, se bomo pa začeli posluževati bomb v obliki trnovskih bobov, ki bodo na veselici na razpolago. Končno naj še povemo, da nam bo služila namesto ricinusa pristna vinska kapljica.

Kdor na velesejm prispe, ne pozabi točke te, paviljon poseti naj, kjer se toči »BUDHA« čaj!

Najlepši kras. Na letošnjem kongresu francoskih kosmetikov je imel predsednik Henri de la Combe zanimiv govor o kulturi las, ki pa nam je žal znan samo mestoma. — On pravi med ostalim: »... mislim na divno, dehteče lase, dolge, naravno valovite, kot tekoče zlato, mislim na temne, polne in mamljivo mehke kodrčke, lahke kot dih, na ta najlepši kras žene.« — Zakaj se oko tako redko naslaja na tem? Svilenkasti otroški lasi, ki jih tako radi božamo in poljubljam, hitro le prehitro izgube svoj sijaj, postanejo medli, krhki, redki in bolni! Zakaj se izgube tako naglo, zakaj se tako redko ohranijo tja v pozno starost? Ker se nenadomestljiva vrednost zdravih las pogosto tako malo ceni, ker se še zmeraj posvečuje tako malo pozornosti, da se ohrani in pravilno neguje ta najlepši kras. — Negovati lase se ne pravi poskušati eno sredstvo za drugim. Proč z znanostjo pri umivanju glave! Ne pitajmo bližnjih z recepti! Da, dobro je, če je človek oprejen v takih in enakih stvarih, vendar je za domačo potrebo najvažnejše vedeti, kateri sistem negovanja glave in las najbolj umiva in ščiti, obvaruje in olepuje. Že davno so spoznali, da se eksperimenti z lasmi bridko maščujejo. Že zmaguje klic: **Nazaj v priprostost!** V resnici negovanje las ni nič drugega kot najbolj primerno izmivanje las. To ni nikak luksuz, temveč zahteva higijene, kot topla kopel, kot naravno negovanje polti. To je potrebno, da lasje postanejo zdravo čisti in negovano lepi. Kaka radost pa je tudi redno umivanje glave s Shampoo-nom, ki se nalik Elida Shampoo izdeluje iz specialnega mila. Najodličnejša lastnost tega mila pa je ravno v tem, da je absolutno neškodljivo in sodeprosto. Kako prijetno to umivanje odušavlja živčevje v glavi in celokupni človeški organizem! Človek se čuti prerojen, če po krepki masazi blago in toplo roseča voda izmije bujno peno, ki odnese vse nezaželjeno! Zdravi in naravno negovani lasje so privlačni in okusni. To je najlepši kras, to je »krona ženske lepote«, to je uspeh umivanja z Elida Shampoo-nom!

Makulturni papir se proda po 4.— Din za 1 kg. Več se poizve v upravi lista.

M. RAUCH

trgovina stekla
Celje, Prešernova ul.
priporočasteklo za okna, zrcala slike, okvirje za slike, svetilke, porcelan, kameno posodo itd. itd. Na drobno! — Na debelo!

ANTON ŠIMENC
industrija vseh štetarskih izdelkov
Ljubljana, Gosposka ul. 10.
Trgovina Restjeva cesta 2.
Delavci imajo 10% popusta.

Za tretjino cene

imate po zimi sadje in sočivje če ga kuhate v

Weck-u

Plačate lahko z gobami, storži, sadnim in gozdim semenom. Tovarniška zaloga: „FRUCTUS“, LJUBLJANA Krekov trg 10.

Produkcija — kréma za čevlje.

Zahtevajmo in kupujmo vedno in povsod le „Produkcijo kréma“ za čevlje. 130

Č. B.

Zakaj propada katoliška cerkev?

Celje, 24. junija.

Dan za dnem prihajajo v naše tajništvo ljudje, ki se hudo pritožujejo zoper nelepemu postopanju celjskega opatijskega urada.

Nekaj nam o tem postopanju pove naslednji slučaj: V celjski bolnici je umrl 17. t. m. brivski pomočnik Karl Majer, ki je živel v Celju v skupnem gospodinjstvu z neko šiviljo. Oba dva sta se prav razumela, da nista imela cerkvenega blagoslova ter sta si delila v svojem siromaštvu veselje z žalostjo in se nista prepirala kakor marsikatera zakonca, ki sta cerkveno poročena. Ko je Majer umrl pa ljubezen njegove družice do njega ni nehala. Pripravila je vse za dostojen pogreb in je šla tudi k celjskemu opatu, kategra je prosila za duhovniško spremstvo in zvonjenje pri pogrebu. Ker je pa krščanski opat videl, da je siromašnega stanu, jo je prijel, češ, to stane mnogo in ne vem če boste mogli plačati. Ko pa je ženska le naprej prosila in izjavila, da plača vse, ji je rekel, da stane vse skupaj 150 Din. Ženska mu je takoj izročila to za njo veliko svoto, ki si jo je izposodila in ki jo bo morala s krvavimi žulji odslužiti.

Prosila ga je še enkrat, da naj ne pozabi na zvonjenje, nakar je opat zapil, da z zvonjenjem ne bo nič, ker je pokojni živel z neko žensko, sicer pa da stane to še 20 Din. Ženska mu je dala še ta denar. Pozneje, ko je ženska to nekomu pripovedovala, ji je ta nasvetoval, naj gre nazaj in naj zahteva, da se ji plačani znesek vrne, ker da ni treba zvonjenja in duhovnika. Nekaj dni pozneje je zopet prišla po mrtvaški list, ki ga rabi zato, da dobi od bolniške blagajne del pogrebnih stroškov povrnjenih, gospod pa ga ni hotel izročiti.

Kaka razlika je pri postopanju naših duhovnikov, ki se pri pogrebu samomorcev in bogatih in uglednih rodbin niti najmanj ne plašijo, da bi jih cerkveno pokopali, temveč celo kar po tri duhovnike pošiljajo na tak pogreb. Prvič že zato, ker ti mastno plačajo, drugič pa, ker se bojijo zamere bogatih in uglednih rodbin. Koliko slučajev je, ko so duhovniki pokopali bogatega človeka, ki je živel v konkubinatu. Nismo pa čuli še nikdar, da ne bi bili cerkveno pokopali kakega podeželskega župnika, ko vendar živijo tudi župniki v skupnem gospodinjstvu, kar je sicer čisto razumljivo, ker je pač tudi duhovnik, človek. Le ta dvojna mera pri postopanju z siromašnimi ali bogatimi ljudmi ni razumljiva, in zdi se nam, tudi prav nič krščanska in plemenita. Katoliška cerkev je že zdavnaj nehala biti skupni dom siromašnih in nesrečnih, tudi ona je trdno v službi močnejših in bogatejših. Odtod njeno nazadovanje, odtod to čudno ravnanje njenih pastirjev.

Šoštanj.

Zadružnik Melanšek Anton, predsednik tukajšnjega Konzumnega društva za Slovenijo, praznuje na Vidov dan s svojo soprogo zlato poroko. Ob tej priliki izrekamo zlatoporočencema iskrene čestitke, ter želimo, da zdrava in čila dočakata še diamantno. — Članstvo.

Pile vsakovrstne (turpije) in rašpe

izdeluje in popravlja strokovno ter prevzema tudi specialna naročila po zmernih cenah

pilarna IVAN FIGAR

LJUBLJANA, cesta na gor. železnico 4. (blizu gostilne „Novi svet“)

Priznana najsolidnejša domača tvrdka

JOS. ROJINA, Ljubljana

Aleksandrova cesta 3.

Velika zaloga vsakovrstnega češkega in angleškega blaga in sukna. Bogata izbira vseh vrst izgotovljenih oblik, raglanov, površnikov, dežnih plaščev etc. po izredno nizkih cenah. Lastni krojaški atelje.

Točna postrežba! — Solidne cene! 95

Proti gotovemu jamstvu daje tudi na ugodna mes. odplačila.

Specerijška trgovina

„PRODUKCIJE“

V Ljubljani, Tržaška c. se priporoča!

197

Cene zmerne!

Blago prve vrste!

Naročajte in širite „DEL. POLITIKO“!

ČEMU VEDNO TOŽITE

o pokvarjenem železcu, edini lek je rastlinska zdravilna grenčica

A. JERAS in drug
Ljubljana - Moste.

HENRIK FRANZL

TOVARNA NOGAVIC IN PLETENIN

LJUBLJANA,

PRIVOZ ŠT. 17. TELEFON ŠT. 427.

Priporoča svoje prvovrstne izdelke kakor:

Nogavice vseh vrst iz bombaža volne in Flora volnene jopice, bluže, čepice, dokolenke, telovnike kakor tudi vse v to stroko spadajoče izdelke.

Na velesejmu koja 622

MODROCE

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, otomane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan
tapetnik
LJUBLJANA, Krekov trg 7.

Čopiče in ščetke
izdeluje najceneje in najlepše

Hinko Šimnec
Turjaški trg štev. 8.

Peugeot

svetovno znani avtomobili, motocikli, bicikli ter

HARLEYDAVIDSON

brezkonkurenčni motocikli po brezkonkurenčnih cenah. Oglejte si najnovejše modele na Ljublj. velesejmu v paviljonu G 284-290. — Glavno zastopstvo

O. ŽUŽEK
Ljubljana, Tavčarjeva 11.

Ustanovljeno 1852.

Teod. Korn

Ljubljana, Poljanska c. 8

(preje Henrik Korn)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov.

Naprava strelvodov. Kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škallje) za konzerve.

Underwood

pisalni stroji pri

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6/1.

Telefon številka 980.

162

Delavci!

Zahtevajte povsod čevlje domači izdelek tovarne

PETER KOZINA & CO. TRŽIČ
z znamko

Čevljarji pozor!

Prvo čevlarsko učilišče v Ljubljani otvori priročno, teoretično in praktično tečaj za g. mojstre in g. pomočnike. Sprejemajo se tudi vajenci, posebno sinovi g. mojstrov v praktično in teoretično vežbo. Priglase se lahko tudi udeleženci z dežele. Pojasnila in prijave pismene in ustmene sprejema oblastveno priznani strokovni učitelj in vodja tečaja **K. MAJČEN**, Celovška c. 57. Ljubljana VII.

Ob priliki

Ljubljanskega velesejma
posetite tvrdko

J. PREMELČ

Ljubljana, Dalmatinova 13.

Špecialna trgovina volnenih in svilenih robcev, šerp in modernega blaga.

251

Zastonj v Ljubljano in domov

se pelje vsak, kdor kupi čevlje v naši detajlno prodaji na Dunajski cesti 23 (dvorišče), ker so cene toliko nižje.

Zastonj Auto-vožnja od Sejma
v detajlno prodajo

vsem, ki kupijo čevlje v naši Detajlno prodaji. Razen tega pa še NAGRADE v vrednosti do 10.000 dinarjev, katere se bodo razdelile na kupone po določeni kombinaciji. Shranite kupone! Berite časopis!

Cene izredno nizke!

Od 20 do 100 dinarjev sandale vsake velikosti. Čevlji najmodernejših modelov — razen tega najcenejši. Ženske spange Standard od 120 Din naprej. Moški boks čevlji od 160 Din naprej. Poglejte najprvo cene pri konkurenci in potem pridite k nam. Odprto od 6. zjutraj do 9. zvečer.

SPLOŠNO KONZUMNO DRUŠTVO „POSAVJE“

V ZAGORJU OB SAVI.

Ima svoje prodajalne v Zagorju, Loka pri Zagorju in Velenje. Blago prodaja vse vrste specerijskega in manufakturo po najnižjih dnevnih cenah. — — — Član lahko postane vsak.

Pristopnina Din 2-50 — — Delež Din 50-—

194

RAVNATELJSTVO.

SREČKO POTNIK & KO., LJUBLJANA

parna destilacija esenc, eteričnih proizvodov eterov in izdelovanje sodnih sokov

Telefon 110 METELKOVA UL. 13 Telefon 110

priporoča:

sadne marmalade, pravi malinovec, limonov sok, arome za nealkoholne pijače, sadne etere, esence za rum itd.

Paviljon „E“ štev. 77.

252

A.E. & Skaberne

manufakturna veletrgovina

LJUBLJANA,

Mestni trg štev. 10.

EN GROS

EN DETAIL